

Så har Covid-19 påverkat kollektivtrafikresandet i Sverige

Kollektivtrafiken i Sverige drabbades hårt av Covid-19 under våren 2020. I Stockholm och Skåne minskade resandet med 60 % som mest, och i Västra Götaland med 40 %. Sedan mitten av april har resandet ökat långsamt men stadigt. Att sluta resa kollektivt är starkt korrelerat med att ha hög inkomst och utbildning, och att bo centralt eller i villaförorter. Resandet har minskat till områden med många arbetsplatser inom tjänste- och hotell/ restaurang-sektorerna men ökat inom sjukvårdssektorn.

AF ERIK JENELIUS
Kungliga Tekniska högskolan, Stockholm,
Avdelningen för transportplanering
erik.jenelius@abe.kth.se

Restriktioner på resandet

Covid-19-pandemin har lett till restriktioner på transporter och resande i en aldrig tidigare skådad omfattning över hela världen. Utvecklingen befinner sig i ett osäkert skede där vissa regioner och länder har börjat eller planerar att lätta på restriktionerna, medan vissa områden fortfarande lider hårt av pandemin. I Sverige höjde Folkhälsomyndigheten risken för nationell spridning av Covid-19 från 'låg' till 'måttlig' den 2 mars 2020 och till 'mycket hög' den 10 mars. Från denna tid rekommenderades svenska medborgare att stanna hemma om de känner sig sjuka på något sätt och att arbeta hemifrån om möj-

ligt. Möten med mer än 50 personer förbjöds och gymnasier, högskolor och universitet stängdes för studenter. Sedan början av april uppmanas människor att resa med kollektivtrafik endast om det är absolut nödvändigt.

Vår analys och data

Vi analyserar här det dagliga resandet med kollektivtrafik i Sverige under våren 2020, särskilt de tre största regionerna Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Vi beräknar relativa förändringar i resandet mot 2019. Vi analyserar också benägenheten att sluta resa med kollektivtrafik under Covid-19 för innehavarna av 1,8 miljoner biljettkort i Stockholm. Vi korrelerar detta med socioekonomiska data på områdesnivå baserat på ett förmodat hemområde och det vanligaste destinationsområdet för varje biljettkort.

Stockholmsdata innehåller hela uppsättningen av biljettvalideringar för alla fordonsslag (tunnelbana, pendeltåg, buss, spårvagn/lokalbana och färja). Data för Västra Götaland innehåller det dagliga antalet ombordstigningar på fordon baserat på automatiska passagerarräknare samt biljettförsäljning. Skånedata innehåller det dagliga antalet biljettvalideringar för busstrafiken.

Övergripande effekter på resandet

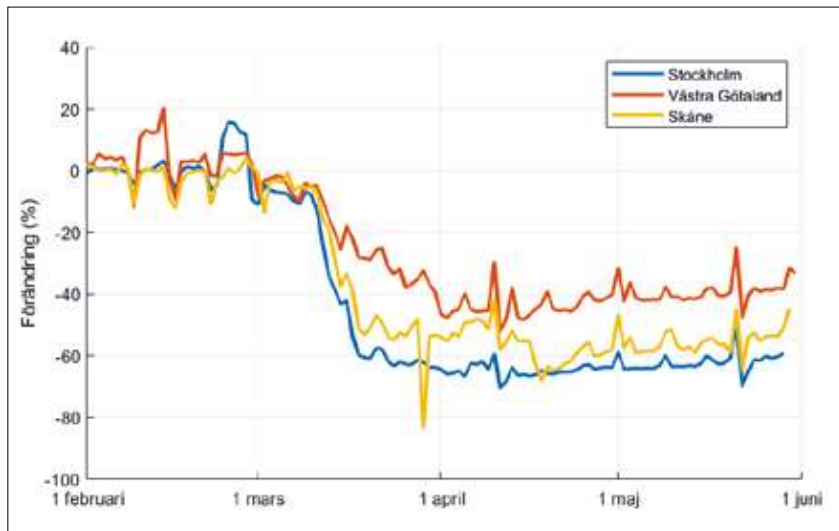
I alla regioner sjönk resandet ungefär samtidigt, men

EFFEKTER PÅ KOLLEKTIVTRAFIKRESANDET I SVERIGE

- Antal resor minskade som mest mellan 40 % och 60 % jämfört med 2019.
- Färre aktiva resenärer per dag, men antal resor per aktiv resenär var nästan oförändrat.
- Resenärer bytte från 30-dagars periodbiljetter till enkelbiljetter och reskassa.
- Användningen och försäljningen av kortperiodbiljetter, främst använda av turister, sjönk till nästan noll.
- Årsbiljetter och skolbiljetter ökade från mitten av april, vilket kan bero på att dessa resenärer är särskilt beroende av kollektivtrafiken.
- De med högre socioekonomisk status slutade använda kollektivtrafiken i mycket högre grad än de med lägre.
- Minskat resande till områden med många arbetsplatser inom tjänste- och hotell/ restaurang-sektorerna, ökat till områden dominerade av sjukvårdssektorn.

MER INFORMATION

- Almlöf, E., Rubensson, I., Cebecauer, M. och Jenelius, E. (2020) Who is still travelling by public transport during COVID-19? Socioeconomic factors explaining travel behaviour in Stockholm based on smart card data. Arbetsdokument, tillgängligt på <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.26330.36805>.
- Jenelius, E. och Cebecauer, M. (2020) Impacts of COVID-19 on public transport ridership in Sweden: Analysis of ticket validations, sales and passenger counts. Arbetsdokument, tillgängligt på <https://doi.org/10.2139/ssrn.3641536>.

Figur 1: Resor med kollektivtrafik per dag under Covid-19, relativ förändring från 2019.

i olika takt (figur 1). Stockholm och Skåne upplevde dramatiska fall i resandet de första dagarna och nådde en minskning med cirka 60 %. Västra Götaland hade en långsammare nedgång och nådde ett maximalt bortfall på runt 40 %. En miniminivå kan observeras omkring 10 april, något senare i Skåne. Från dess till åtminstone 31 maj har resandet ökat långsamt men stadigt.

I Stockholm minskade resandet med både tunnelbana och pendeltåg cirka 60 %. Fram till den 17 mars, när data från biljettvalideringar upphörde, följde bussresandet en kurva som ligger nära dem för tunnelbana och tåg. En stor minskning av spårvagns- och lokalbaneresor kan delvis förklaras av mindre aktiv biljettvalidering under pandemin. I Västra Götaland minskade resandet med tåg cirka 60 % i likhet med Stockholm. Minskningen för spårvagnar var något mindre, cirka 40-50 %. Det minsta bortfallet, cirka 30 %, inträffade på bussarna.

Resandet med kollektivtrafik under Covid-19 kan jämföras med andra färdssätt i Stockholm. Cykelflöden visar ingen tydlig nedgång jämfört med föregående år. Fotgängsflöden förblev stabila i yttersta-

den men minskade med som mest 60 % i innerstaden, vilket är i nivå med kollektivtrafiken. Vägtrafikflödena sjönk i början av nedstängningen men har sedan återhämtat sig till i stort sett normala nivåer.

Förklaringsfaktorer och fördelningseffekter

Det finns en stor variation i hur resandet har minskat. En stor andel kan tillskrivas resenärernas socioekonomiska bakgrund. De med högre socioekonomisk status slutade använda kollektivtrafiken i mycket högre grad än de med lägre. Att ha hög inkomst och utbildning, eller att bo centralt eller i villaförorter, är starkt korrelerat med att sluta resa kollektivt. Äldre personer tenderar att undvika kollektivtrafik i högre utsträckning, även om variationen verkar vara stor. Dessutom har vi kopplat beteendeförändringar till sammansättningen av arbetsplatser vid destinationen, vilket visar att en hög andel arbetsplatser inom tjänste- och hotell/restaurang-sektorerna kan förklara en del av minskningen av resor. Däremot fann vi en liten ökning av resor till områden med många arbetsplatser inom sjukvårdssektorn.

Slutsatser

Vår analys visar att kollektivtrafiken har drabbats särskilt hårt av Covid-19. Av de tre regionerna drabbades Stockholm hårdast av pandemin under våren och upplevde också den största minskningen av kollektivtrafikresandet. Dessutom finns det tydliga fördelningseffekter när det gäller vem som fortfarande reser. I takt med att pandemin utvecklas kommer en viktig prioritering att vara hur resandet kan återhämta sig och vilka åtgärder som krävs när det gäller policy, infrastruktur, teknik, planering, drift etc. för att komma dit. ●

”

Av de tre regionerna drabbades Stockholm hårdast av pandemin under våren och upplevde också den största minskningen av kollektivtrafikresandet.